

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יג.

עין משפט
נר מצוה

(א) וְלִכְרֵךְ מִקֶּדֶן וְעַי
 צְמֵרִים הָיָה אֲמֵר לָךְ,
 (ב) תְּמוּנָה ה': ת. כְּבוֹדוֹת
 (ג) לַגֹּבַהּ (א) יָלַד לְנִצְחוֹת
 יַעֲקֹב, (ד) לְקַמְּךָ נִגְלָה,
 (ה) נִשְׁמַח (ו) נִלְוֵה שְׂמֵי מִדּוֹת
 (ז) (ח) וְיִקְרָא שֵׁם,
 (ט) כְּסִיף: הַ, טו) עֵינָן
 מֵהַרְמֵי (ו) רִמַּמ מַי,

רבינו הגאון

לישני רבינא: הא רבי יוסי הגלילי. ורז נחמן דאמר כרבינא: **מפניו כהונה קאמרת.** זכור מעשרים ורבע מתנות כהונה ולקמן ק"ו: והלכך אוקמה רבינא להא דרז נחמן כר"י הגלילי דליהו נמי מודה דהא דכל זמן שהצית קיים משולחן גבוה וכו' להו כהנים ואפילו מחיים וכי קאמר רבי יוסי הגלילי ממון צעלים הן בשלמים קאמר דצעלים ישראל לא וכו' להו מחיים משולחן גבוה והא דמירך רבינא לרבי יוסי הגלילי בזכור כהונה לארץ ולא מירך בשלמים משום דסיפא דרבינא דרבינא מוכיח דזכור קמיירי דקתני לא אמר בן עזאי אלא בזכור וכן עזאי מילתיה דרבי יוסי קמפיש ולקמיה מפרש מילתיה: **שלמים שטעונין סמיה ונסכים.** מנחת נסכים שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאל ולעשרון לכזב כדמפרש במנחות צ"ג (א) כל (המנחות) (דף ט"ז) אצל זכור לא: **זכור מצעיא.** ובזכור כהונה לארץ קאמר דכיון דלא להקדשה קאי לא וכו' ליה משולחן גבוה דלא חזי לגבוה: **למעוטי מעשר.** בהמה שאע"פ שהיא קרז שלמים כדאמרינן צ"ג ב"ר ב"ר דבכורות (דף ט"ז) אפי' הכי לא הוי מחיים ממון צעלים כשלמים: **זכור.** תס נאמר אך זכור שור וגו' לא תפדה פדיון הוא דלית ליה דליפוק מנדושת זכור למכור דאיטלן וליסקול דליטרא אצל נמכר הוא חי ולוקח ונכללו דקדושתו כמעוטי או אם הצית קיים יקריבו: **במעשר נאמר לא יגאל.** וגמרינן בזכורות צ"ג (חמישי) (דף ג') האי לא יגאל מלא יגאל דתריסר דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאל: מה להלן מכירה עמו אף כחן מכירה עמו הלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו' אלמא לאו ממון צעלים הוא: **רנא אמר.** מעילה דמתניתין לא תידוק מיייה הא מקדש קדשי אלא ה"ק שאין בהן דין מעילה שאין בהם שום קדושה לשמים דקדושת שמים שייכת דין מעילה כגון קדשי קדשים: **ומאי נינהו.** כגון נכסים דהדיוט: **גובה.** חזי נזקו מבשרו דנזק שור תס משתלם מגופו: לא לרינא. הא דקתני אינו גובה מאימורין הא קמ"ל לתן תידוק מיייה הא מקדש קדשי אלא כגון שור שזה מהאמרינן שנגח שור שזה מהאמרינן אינו גובה אלא חזיו) דמי זכור אף על גב דלא הוי מנה שלם ודמי חזי אימורין לא ישתלם מדמי חזי האחר של זכור: **אי אליבא דרבינא.** דפליגי עליה דרבי

לישני הא רבי יוסי הגלילי הא רבנן (א) (אמר ליה) מתנות כהונה קאמרת שאני מתנות כהונה דכי קא זכו משולחן גבוה קא וכו': גופא יומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהם ממונו דברי רבי יוסי הגלילי בן עזאי אומר לרבות את השלמים אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור השלמים למעוטי מאי אילימא למעוטי בכור השתא ומה שלמים שטעונים סמיה ונסכים ותנופת חזה ושוק אמרת ממון בעלים הוא בכור מבעיא אלא אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר כרתניא בכור נאמר לא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחוט במעשר נאמר לא יגאל ויאינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום רבינא מתני לה אסיפא אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד למעוטי מאי אילימא למעוטי שלמים השתא ומה בכור שקדוש מרחם ממונו הוא שלמים מבעיא אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר כרתניא בבכור נאמר לא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחוט במעשר נאמר לא יגאל ויאינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום הא בבכור בלבד קאמר קשיא רבא אמר מאי נכסים שאין בהן מעילה נכסים שאין דין מעילה ומאי נינהו דהדיוט וליתני דהדיוט קשיא אמר רבי אבא השלמים שהזיקו גובה מבשרן ואינו גובה מאימוריהן פשיטא אימורין לגובה סלקי לא צריכא (א) לגובה מבשרן כנגד אימורים איליבא דמאן אי איליבא דרבנן פשיטא הא אמרי כי ליבא לאשתלומי מהאי לא משתלמא מהאי ואי אליבא דרבי נתן (א) הא אמר כי ליבא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי אי בעית אימא רבי נתן איבעית אימא רבנן איבעית אימא רבנן ה"מ בתרי גופי אבל בחד גופא מצי אמר ליה מכל היבא דבעינן משתלמא איבעית אימא רבי נתן התם הוא (א) דאמר ליה בעל שור לבעל הבור אנא תוראי בבירך אשבחתיה מהאי דלית לי לאשתלומי מהאיך משתלמא מינד אבל

מודו לרבי נתן ועוד דאס איתא דמחייבי רבנן הכל לבעל השור ה"ל לר' נתן למימר דאין משלם אלא מחלה: **אנא תוראי בבירך אשבחתיה.** ודוקא גבי זכור קאמר דמשלם אע"ג דכל חד וחד כולא היקא עבד שיך לחלק בין שור לזכור מהאי טעמא ומיהו כיון דידע טעם דמוראי צריך אשכחתייה מני למסדר נמי דכל חד וחד פלגא דהיקא עבד כדאמרינן בהפריה (ש) ושם אפרש צע"ה: **אמר**

רביע ובעל הזכור שלשה חלקים וזמנו חלק הדיוט. וספרים דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאל ויאינו נמכר לא חי ולא שחוט כו' אלמא לאו ממון צעלים הן בשלמים קאמר דצעלים ישראל לא וכו' להו מחיים משולחן גבוה והא דמירך רבינא לרבי יוסי הגלילי בזכור כהונה לארץ ולא מירך בשלמים משום דסיפא דרבינא דרבינא מוכיח דזכור קמיירי דקתני לא אמר בן עזאי אלא בזכור וכן עזאי מילתיה דרבי יוסי קמפיש ולקמיה מפרש מילתיה: **שלמים שטעונין סמיה ונסכים.** מנחת נסכים שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאל ולעשרון לכזב כדמפרש במנחות צ"ג (א) כל (המנחות) (דף ט"ז) אצל זכור לא: **זכור מצעיא.** ובזכור כהונה לארץ קאמר דכיון דלא להקדשה קאי לא וכו' ליה משולחן גבוה דלא חזי לגבוה: **למעוטי מעשר.** בהמה שאע"פ שהיא קרז שלמים כדאמרינן צ"ג ב"ר ב"ר דבכורות (דף ט"ז) אפי' הכי לא הוי מחיים ממון צעלים כשלמים: **זכור.** תס נאמר אך זכור שור וגו' לא תפדה פדיון הוא דלית ליה דליפוק מנדושת זכור למכור דאיטלן וליסקול דליטרא אצל נמכר הוא חי ולוקח ונכללו דקדושתו כמעוטי או אם הצית קיים יקריבו: **במעשר נאמר לא יגאל.** וגמרינן בזכורות צ"ג (חמישי) (דף ג') האי לא יגאל מלא יגאל דתריסר דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאל: מה להלן מכירה עמו אף כחן מכירה עמו הלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו' אלמא לאו ממון צעלים הוא: **רנא אמר.** מעילה דמתניתין לא תידוק מיייה הא מקדש קדשי אלא ה"ק שאין בהן דין מעילה שאין בהם שום קדושה לשמים דקדושת שמים שייכת דין מעילה כגון קדשי קדשים: **ומאי נינהו.** כגון נכסים דהדיוט: **גובה.** חזי נזקו מבשרו דנזק שור תס משתלם מגופו: לא לרינא. הא דקתני אינו גובה מאימורין הא קמ"ל לתן תידוק מיייה הא מקדש קדשי אלא כגון שור שזה מהאמרינן שנגח שור שזה מהאמרינן אינו גובה אלא חזיו) דמי זכור אף על גב דלא הוי מנה שלם ודמי חזי אימורין לא ישתלם מדמי חזי האחר של זכור: **אי אליבא דרבינא.** דפליגי עליה דרבי

קבא א מ"י פ"ג מהל' מעשה קבנות ה' ו סגנו עשין קב: קב ב מ"י סס פ"ג מהל' ז סגנו עס: קב ג מ"י פ"ט עס הלכה ו: קב ד מ"י פ"ו מהל' כבודם הלכה ה ו סגנו עשין רכז ולאחין שדמי: קב ה ו מ"י פ"ט מהל' נזק ממון הלכה ז ג:

תורה אור השלם

1. נפשי ב' תהי' וקעלה מעל ב' ובהש בעמיתו בפקודין או בתשומות ד' או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא 2. אך בכור שור או בכור פשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לר'יח ניחח ל'י: במדבר יז 3. לא יבקר בין טוב לרע ולא ימרוזו זאם המר ומירוזו ויהיה הוא ותמורתו ויהיה קדש לא יגאל: ויקרא לב כז

גליון הש"ס

נבאר אליבא דרבנן פשיטא. ע"י לקמן נג ע"ב מוס' ד"ה אצל כרען ז"ע:

מוסף רש"י

לרבות את השלמים. קאמר דודאי הן ממנו, אצל מעשר לא, דליהו לאו ממנו הוא ולא יטול למכור חי ולא שחוט לא הם ולא בעל מום (תמורה) הם ולא בבכור בלבד. אלא בבכור בלבד. שפסקו כהן זכורו אצל אחר ופטר ושבע והודה, אצל שמרס לאו ממנו הוא, האילו חיילה עלייהו קדושה לא ק שטעונין סמיה ונסכים ותנופת חזה ושוק, ומעשר נמי לא האילו אינו יטול למכור (שם) בבכור נאמר לא תפדה. אך זכור שור או בכור כשזו זכור עו לא תפדה וגו', ומשמע צעלים הן פדיון חומר (בבורות לא) פדיון הוא שאין לו שכנס הפדיון כקדושה והוא יא לחולין (תמורה ה) שאין הפעלים יטולין לפדיון ולנהו צו מנהג חולין כגון גזיה ועוד (שם ה). ונמכר הם חיי. לאמריס משבצ לר' ספן (בבורות לא) שס נפל צו מוס יטול למכור לכתן כמות זכור דלחי כתיב לא תפדה לאשמועין דנמכרה שרי (תמורה ה) וע"י בהגהות הגר"א) ואכל דקדושה חו היא הקדושה שלא ישתטו דאיטלן ולא יסקלנו בבכור (שם ה). ומהא שר לא יגאל. והיא קדש לא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל (בבורות לא).

להא שמעתא דשלמים שהזיקו כו', אי אליבא דרבנן פשוטה היא. אי אליבא דר' נתן פשוטה היא. וחלוקתם ב' שור שנגח את הפרה בסופו, ואני עתיד לפרשו שם ביאר היטב.

